



4 Bruka, bevara
och förädla

18 K-märkt
– vad är det?

32 Ivar Tengboms
'villa suburbana'



Kulturvärden utges av Statens fastighetsverk med fyra nummer om året

Postadress Box 2263, 103 16 Stockholm

Gatuadress Järntorget 84

Telefon 08-696 70 00

Telefax 08-696 70 01

E-post kulturvarden@sfv.se

www.sfv.se

ISSN 1104-845X

Ansvarig utgivare och redaktör

Hans Landberg

Artikelförfattarna svarar för artiklarnas innehåll. Endast artiklar signerade SFV samt s. 3 uttrycker myndighetens åsikt.

Medverkande i detta nummer

Marie-Louise Aarøe, Catrine Arvidsson, Bo Jonsson, Cecilia Klynne, Hans Landberg, Staffan Nilsson, Monica Strandell.

Foto/illustrationer

Elias Andersson 12, 16b; ATA 22; Tomas Brandt 19; Nina Broberg 30; ESSELTE 28, 29; HGK 17a; KB 15b; Anders C. Eriksson 23; Bert Leandersson 19; Åke E:son Lindman 21, 39a; Bengt A. Lundberg 6b; Medelhavsmuseet 38a, Nationalmuseum 14a; Max Plunger 6c; SAK 14b, 15a, 16a, 16c, 17b; SFV 38b, 39b, 40; SSM 25, 26, 27; Peter Steen 20; Monica Strandell 4, 6a, 6d, 6e, 7, 8, 10, 11; Börje Tobiasson 32, 33, 34, 35, 36, 37; Tommy Westberg 3.

Omslag

Forskarsalen på Gamla riksarkivet i Stockholm står tom och övergiven sedan många år. Foto Monica Strandell.

Produktion Statens fastighetsverk

Layout och typografi Marie Glase

Tryckeri Trydells, Laholm

Prenumeration Se sista sidan!

www.kulturvarden.se



Utges av Statens fastighetsverk

Hans Landberg, redaktör: Välkomna till ett nytt nummer av Kulturvärden. För två år sedan passade vi på att ge tidningen en grundlig översyn. Vi hittade en grafisk form som kändes mer i samklang med tidningens innehåll. Nu har vi justerat formen lite ytterligare, men framför allt har vi tagit ett steg mot en enklare dialog mellan redaktionen och läsarna. Det har alltid varit möjligt att ringa eller skriva till Kulturvärden för att komma med tips eller ställa frågor. Vi har under åren haft många uppskattade kontakter med läsekretsen, både beröm och konstruktiv kritik. Nu får tidningen även en egen hemsida, www.kulturvarden.se. Sedan något år tillbaka har det varit möjligt att ta del av gamla nummer av Kulturvärden på Statens fastighetsverks hemsida www.sfv.se. Det har blivit mycket uppskattat då det kan vara svårt att få tag på gamla nummer av tidningen och många av artiklarna behandlar ämnen som aldrig blir inaktuella. Det ökade intresset för tidningen har gjort att vi nu tyckte att det var dags att göra lite mer av Kulturvärdens sida på nätet – inte bara möjligheten att kunna komma åt arkivet med alla gamla nummer utan även möjligheten att ställa frågor till redaktionen och tycka och tänka fritt om både Kulturvärden och Statens fastighetsverk. Frågor som har allmänt intresse kan vi välja att besvara antingen direkt på nätet eller i kommande nummer av tidningen. Det kan vara svårt att ha den levande dialog med läsekretsen som man önskar då tidningen bara kommer ut fyra gånger om året, men hemsidan kan vara en lösning. Vi tar även gärna emot förslag på artiklar eller frågor som ni vill att vi ska behandla i tidningen. Givetvis går det lika bra att även i fortsättningen höra av sig på traditionellt sätt genom brev eller telefon.



4



12

3 LEDARE Helsingfors, Köpenhamn och Oslo

4 Bruka, bevara och förädla

I2 Tiden i rummet

I8 K-märkt – vad är det?

25 Ett uttryck för modernt liv

32 Ivar Tengboms 'villa suburbana'

38 Notiser



18



32

www.kulturvarden.se

Helsingfors, Köpenhamn och Oslo ...

... har det eller är på väg att få det som Sydney haft sedan länge och som Paris också haft en längre tid. Stockholm har det inte men nu börjar det pratas om det här och där, också från operachefen själv. Just det, en ny byggnad för Kungliga Operan.

Den nuvarande operabyggnaden, med sina över hundra år på nacken, rymmer naturligtvis värden som är oersättliga. Vem vågar ens drömma om att uppföra något liknande Guldföajén i en nybyggnad? Vilken känsla är det inte att träda in genom portarna en kväll med Verdis *Aida* på repertoaren och njuta av varje steg i denna fantastiska byggnad! I bänken från parkett ända upp till tredje raden känns historiens vingslag från alla klassiska opera- och balettföreställningar genom årens lopp. Det är klart att det inte går att ersätta denna mäktiga kulturhistoriskt centrala symbolbyggnad med en nybyggnad, om än aldrig så spektakulär.

Men ändå är det just en nybyggnad som behövs om alla krav på en väl fungerande arbetsmiljö och teknik ska tillgodoses. I dagsläget arbetar omkring 600 personer i utrymmen som var dimensionerade för 300, och ännu fler vill man kunna ge plats. Kraven på klimatet i byggnaden har dessutom ökat med åren och kraven är olika för olika utrymmen och olika för människor och instrument. Allt snabbare repertoarbyten kräver allt mer av kulisshantering med ett maskineri som är ålderdomligt och en situation där kulisserna förvaras långt från byggnaden med omfattande och skrymmande transporter som följd.

Så visst finns det behov av ett nytt operahus. Tyvärr har det visat sig att ett sådant inte är gratis. Ta operahusen i Köpenhamn och Oslo: de ligger båda i tremiljardersklassen. Motsvarande kostnad får man nog räkna med också här i Stockholm om alla krav på funktioner och kvaliteter ska uppfyllas och vi ska få en symbolbyggnad som kommer att kunna räknas in i det nationella kulturarvet.

Inte nog med svårigheterna att hitta finansie-

ring till en byggnation av denna kaliber. Vi måste finna en plats som är värdig en sådan byggnad.

I Sydney, Köpenhamn och Oslo har valts relativt centrala lägen med vattenanknytning som ger byggnaden en mycket framträdande position i förhållande till omgivningen. I Sverige har vi ju redan motsvarande exempel i Göteborg. Men var finns en sådan plats i Stockholm måntro!

Det finns sålunda ett par fundamentala frågor som behöver få sin belysning och lösning innan man på allvar kan börja se konturerna av ett nytt operahus i Stockholm. Likaså måste man tidigt fundera över vad det nuvarande operahuset ska användas till. Här finns en hel del erfarenheter världen över som är värda att studera. Vissa operaproduktioner kan säkert sättas upp – därmed behålls kopplingen till Operan. Samtidigt kan säkert fler användningsområden hittas. Kanske kan exempelvis dansen dansa in mer påtagligt?

Statens fastighetsverk (SFV) har en central roll om statsmakterna skulle besluta om att närmare utreda förutsättningarna för en ny symbolbyggnad för Kungliga Operan och för att det nuvarande operahuset får en ny värdig användning. Båda uppgifterna är stora spännande utmaningar som SFV med stor kraft och stort intresse skulle gripa sig an.

BO JONSSON
Generaldirektör

